

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká školní inspekce

Pražský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola, Praha 10 – Kolovraty, Mírová 57

Mírová 57, 103 00 Praha 10 - Kolovraty

Identifikátor školy: 600 041 344

Termín konání orientační inspekce: 30. a 31. května 2002

Čj.	010 554/02-5107
Signatura	oa0bv130

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola je od 1. 7. 2001 příspěvková organizace, zřízená Městskou částí Praha – Kolovraty. Škola má pouze první stupeň. Sdružuje základní školu s kapacitou 120 žáků, školní družinu s kapacitou 50 žáků a školní jídelnu s kapacitou 170 jídel. K datu 30. 9. 2001 vykázala 81 žáků v 5 třídách a 47 žáků ve 2 odděleních školní družiny. Vzdělávání probíhá podle vzdělávacího programu Základní škola. Škola má 2 odloučená pracoviště (103 00 Praha 10 – Kolovraty, K Poště 320 a 103 00 Praha 10 – Kolovraty, K poště 416), kde je umístěna školní družina a školní jídelna.

Orientační inspekce byla zaměřena na posouzení kvality vzdělávání a v návaznosti na výuku i na zhodnocení materiálních a personálních podmínek včetně pedagogického řízení školy.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

První stupeň

Učební plán zvoleného vzdělávacího programu je respektován, rozvrh hodin odpovídá zásadám pedagogiky mladšího školního věku. Na povinné předměty navazují akce pořádané mimo běžný rozvrh ve škole, postupně se rozvíjí nabídka zájmové činnosti. Přestože škola v roce 1999-2000 změnila vzdělávací program (Obecné školy na Základní školu), plánování výuky vychází většinou ze zažitých stereotypů, nikoli z fundované znalosti principů a osnov zvoleného vzdělávacího programu. Časově tematické plány jednotlivých předmětů jsou stručným výčtem okruhů učiva, kopírují používané učebnice, nezamýšlejí se nad specifickými cíli některých složek předmětů, nehledají mezipředmětové souvislosti a nezabývají se regionálním zaměřením výuky. Individuální plány pro děti se specifickými poruchami učení nejsou zpracovány ani v případě, kdy odborné pracoviště vydalo pokyn k integraci žáka. Do výuky je někdy zařazováno učivo z vyšších ročníků, jehož ovládnutí žáky osnovy v daném ročníku nevyžadují (např. učivo z dějin naší vlasti bylo v prvéuce probráno již ve 3. r., přestože jde o látku vlastivědy; osa úsečky a úhlu, průměrná rychlost, trojúhelníková nerovnost, výpočet povrchu kvádrů a krychle je učivem II. stupně). V přírodovědě v 5. r. v tématu jednoduché stroje není důsledně rozlišováno základní a rozšiřující učivo. Naproti tomu není naplánován a zatím nebyl realizován závazný 40 hodinový kurz výchova ke zdraví, opomíjena jsou témata ze psaní ve 4. a 5. r. Vzhledem k tomu, že inspekce byla ohlášena předem, svědčí málo promyšlená volba cílů (z hlediska věkové přiměřenosti i z hlediska naplňování vzdělávacího programu) a struktury jednotlivých hodin i o podcenění bezprostřední přípravy na vyučování.

Ve sledované výuce se uplatnila pouze frontální organizační forma, s dominantními vyučujícími a většinou pasivními dětmi. Nejvíce používanou metodou byl řízený rozhovor, který byl někdy vystřídán řízenou (výjimečně samostatnou) prací žáků s učebními texty (čtení, plnění úkolů podle učebnice nebo v pracovním sešitu) nebo s materiálem. Tyto základní metody byly doplněny poslechem nahrávky, nácvikem a pokusem (spíše jen náznakem) o uplatnění dialogické metody při procvičování. Výuka byla jednotvárná, přetížená verbalismem. Jednotlivé kroky na sebe často nenavazovaly, i v uvedených základních postupech se objevovaly didaktické chyby. Efektivitu vyučování snižoval i nadměrný rozsah podružných nebo pro předmět méně významných činností. Neúměrně mnoho času zabíraly organizační pokyny vyučujících, což je dokladem toho, že děti nejsou zvyklé na změnu a nemají osvojenou větší zásobu běžně používaných aktivit. Kromě dílčích výjimek (poslech, ukázka druhů papíru) měla výuka malou materiální podporu, což snižovalo její názornost a tím i atraktivitu pro děti.

Chyběly kooperativní a individualizované formy učení, práce s informacemi, řešení problému, improvizací metody nebo didaktická hra. Jen výjimečně se objevila neobratná snaha o vedení žáků k formulování vlastního názoru a k zaujímání postojů; již v zárodku však byla mařena sugestivně kladenými otázkami.

K nízké úrovni vyučování přispívá i rezignace na motivaci žáků. Kromě formálního seznámení žáků s předpokládaným obsahem hodiny se vyučující omezují na vnější motivaci dětí známkami a poznámkami, o čemž svědčí i značné množství výchovných opatření. Pozitivní je, že děti mají hodně známek a že jsou většinou zastoupeny všechny předměty i jejich složky. Někdy jsou však děti klasifikovány za výkony, které osnovy neukládají. Průběžné hodnocení spočívá v běžných slovních komentářích vyučujících, které mají kromě povzbuzujícího či pochvalného obsahu až příliš často i podobu peskování, předpovídání selhání dětí i jejich ironizování. Jiné formy hodnocení zjištěny nebyly. Žáci nejsou vedeni k autentickému sebehodnocení a sebereflexi.

Vyučující mají u dětí jen formální autoritu. Tomu odpovídá jejich stylizované jednání a nulový podíl žáků na tvorbě pravidel chování. V některých třídách se děti zjevně bojí udělat chybu; pouze v malé části výuky byl jejich mluvený projev přirozenější. Děti nemají prostor ke vzájemné komunikaci a spolupráci.

Škola deklaruje vzdělávací program Základní škola, ale spíše než na jeho důkladné znalosti je výuka založena na rutinním přístupu vyučujících a na sledování struktury učebnic. Vyučování je organizováno běžným způsobem, základní formy a metody vzdělávání měly nízkou efektivitu. Žáci jsou motivováni pouze vnějšími prostředky a nemají dostatečný prostor pro osobnostní a sociální rozvoj. Kvalita vzdělávání je pouze vyhovující.

HODNOCENÍ PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ

Ředitel byl jmenován 1. 7. 2001, současně s přechodem školy do právní subjektivity. Jeho úloha je ztížena tím, že sám nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti (dále OPZ) pro výuku na prvním stupni, nemá s pedagogikou mladšího školního věku žádné zkušenosti, a proto nemůže být pedagogickým sborem vnímán jako kompetentní odborník, který by didakticky učitele vedl. Těžištěm jeho práce byly záležitosti manažerské, ekonomické, administrativní a pracovně-právní. V pedagogickém procesu mělo jeho řízení převážně extenzivní charakter - škola v přírodě, rozvoj zájmové činnosti, soutěž ve sběru (s mimořádným úspěchem) apod. Plán (koncept) školního kurikula kromě prvků, jejichž realizace by vzdělávání zkvalitnila (např. využití projektů Začít spolu a Zdravá škola), obsahuje i obecné nebo nerealistické vize. Roční plán práce školy má kromě organizační role (např. termíny porad) spíše jen deklaratorní povahu.

Kromě ředitele vyučují čtyři třídní učitelky, z nichž pouze jedna splňuje podmínky OPZ. Dvě mají jinak zaměřené pedagogické vzdělání, jedna má středoškolské vzdělání a dálkově studuje. Na výuce se podílí ještě jedna učitelka s částečným úvazkem, která splňuje podmínky OPZ. Kromě chybějící OPZ snižuje úroveň výuky absence kritérií kvality, strnulost poradních orgánů i částečná rezignace pedagogického sboru na další vzdělávání (jeho obsah je již pod novým vedením naznačen).

Základními vnitřními směrnici školy jsou organizační řád a vnitřní řád („Práva a povinnosti žáků“). Jde o moderně koncipované dokumenty, které vytvářejí dostatečný rámec pro provoz, obsahují však některé dílčí nepřesnosti, na které byl ředitel upozorněn (vybírání peněz vychovatelkami, ochrana osobních údajů, náležitosti vnitřního řádu uložené vyhláškou o základní škole) a byl vyzván k jejich dopracování. Povinná dokumentace je až na drobné

formální nedostatky řádně vedena. Velkou pozornost ředitel věnuje vytváření obrazu školy na veřejnosti a daří se mu nacházet některé neotřelé formy komunikace s rodiči a s obcí. Rezervy jsou v oblasti formalizovaných prvků informačního systému (zápisy z třídních schůzek, pravidla o přístupu k informacím, v některých třídách nízká vypovídací hodnota údajů v žákovských knížkách). Interní komunikace má běžné formy.

Nástrojem kontroly jsou hospitace, jejichž četnost odpovídá velikosti školy a možnostem ředitele, rozhovory s učitelkami a ohlas školy na veřejnosti. Systém vnitřní evaluace ještě není vytvořen, kontrola má zatím podobu shromažďování informací. Ředitel hodnotí kvalitu výuky realisticky, je si vědom zjištěných nedostatků.

Výuka probíhá ve třídách, které svou velikostí odpovídají průměrnému počtu žáků (16). Třídy jsou zařízeny novým, frontálně uspořádaným žákovským nábytkem. Vyzdobeny jsou s různou nápaditostí žákovskými pracemi, didaktickým materiálem a květinami, ale zastoupení dětských prací v prostoru budovy je zcela okrajové, škola působí stroze a neusnadňuje identifikaci dětí s prostředím. Estetickou a edukační funkci prostředí dále oslabují skládky haraburdí a starého nábytku v prostorách školy a školního pozemku (tato kritika se nevztahuje na hromady starého papíru, do jehož sběru se škola zapojila, i když i v tomto případě by se jeho prozatímní uskladnění asi dalo řešit citlivěji). K výuce slouží přízemí a první patro budovy, část prostor zde zaujímá služební byt. V podkroví je zárodek počítačové učebny (škola má internetové připojení, ale z technických i personálních důvodů počítače zatím nejsou využívány ve výuce) a malá knihovna. Další pěknou podkrovní místnost škola propůjčuje mateřskému centru. Pomůcky jsou kromě tříd uloženy v maličké sborovně a v ředitelně; tyto místnosti proto připomínají spíše skladiště než důstojné zázemí pedagogického sboru. Vybavení je přiměřené potřebám výuky na prvním stupni, postupně jsou obměňovány a doplňovány hlavně mapy a nástěnné obrazy. Nadstandardní je vybavení audiovizuální technikou. Ze školy se dá přímo vstoupit do sousedící, ohromné moderní tělocvičny. Školní travnatý pozemek, kde mohou děti trávit velkou přestávku, je malý (a jeho velikost ještě omezují i parkovací plochy nájemců tělocvičny), péstitelské práce v jeho oplocené části zatím neprobíhají. Používané učebnice odpovídají zvolenému vzdělávacímu programu, ale předpokládají konstruktivní přístup vyučujících, nikoli mechanické probírání stránek za stránkou.

Personální podmínky vzdělávání jsou podprůměrné. Řízení školy ve své manažerské složce odpovídá novému postavení školy jako právního subjektu, ve vztahu ke kvalitě pedagogického procesu je spíše intuitivní. Jeho celková úroveň kolísá kolem průměru. Prostorové a materiálně technické podmínky výuky jsou spíše nadprůměrné, umožňují plnit zvolený vzdělávací program, ale zejména prostorové podmínky nejsou efektivně využívány.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě čj. 28 199/2001-21
- Výkaz o základní škole podle stavu k 30. 9. 2001
- Třídní knihy ve školním roce 2001-2002, třídní výkazy a katalogové listy
- Doklady žáků se specifickými vývojovými poruchami učení
- Doklady o vzdělání učitelů
- Organizační řád a vnitřní řád školy („Práva a povinnosti žáků“)
- Vybrané žákovské knížky, sešity a další produkty žáků
- Další fakultativní dokumentace školy

- Inspekční zprávy čj. 46/97/R-PO ze dne 8. 1. 1997 a 20. 1. 1997, čj. 010 163/98-002401 ze dne 27. 1. 1998 a čj. 010 436/99-2401 ze dne 16. 4. 1999 a interní podkladová dokumentace ČŠI

ZÁVĚR

- *Deklarovaný vzdělávací program je naplňován pouze v oblastech, kde se překrývá s pedagogickými praktikami a zvyklostmi vyučujících.*
- *Vyučovací postupy jsou rutinní, málo efektivní, nevytvářejí prostor pro osobnostní a sociální rozvoj žáků.*
- *Výuka má citelně slabá místa.*
- *Personální podmínky vzdělávání jsou podprůměrné.*
- *Řízení školy je manažerské, ve vztahu k pedagogickému procesu spíše intuitivní.*
- *Materiální podmínky mají spíše nadprůměrnou úroveň a umožňují plnit zvolený vzdělávací program, rezervy jsou v jejich účelném využívání.*
- *Aktuální úroveň vzdělávání se ve srovnání se stavem popsáním v inspekčních zprávách z let 1997, 1998 a 1999 téměř nezměnila a je stále spíše podprůměrná. Přetrvávají zásadní nedostatky: chybí moderní pedagogická koncepce prvního stupně, provázaná s odborným růstem pedagogického sboru, která by vedla k uplatnění efektivních forem a metod vzdělávání. Nový ředitel zatím neměl tolik času a zkušeností, aby radikálně vyřešil letité problémy, nicméně kroky, které v tomto směru učinil, jsou nadějně.*

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Praze dne 3. června 2002

Školní inspektor:

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Razítko

Vedoucí týmu

Mgr. Zdeněk Bělecký

Zdeněk Bělecký v. r.

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 11. června 2002

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Mgr. Pavel Bednář

Pavel Bednář v. r.
podpis

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Arabská 683, 160 66 Praha 6.

Hodnoticí stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy: MHMP odbor školství	2002-07-08	010 695/02-5107
Zřizovatel: MČ Praha – Kolovraty, Mírová 364, 103 00 Praha 10 - Kolovraty	2002-07-08	010 696/02-5107

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
25. 6. 2002	501/02	Připomínky byly podány.